

**YALNIZLIK ADLI ŞARKININ
QUEER YABANCILAŞMA BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

Eğt. Öğrt. Pl. **Muhittin ŞAHİN***

Özet

Bu çalışmada yalnızlaşma bağlamında queer öznellikler ele alınmıştır. Sorunun aydınlatılması için Cem Adrian'a ait *Yalnızlık* isimli şarkının video klibinin yorumlanması amaçlanmıştır. Queer yalnızlaşma, queer bireyin queer öznelliğini özgürce yaşamak istemesiyle toplumdan soyutlanması veya toplumdan dışlanmak uğruna queer öznelliğini gizlemesi sonucunda oluşmaktadır; çünkü heteronormatif toplumsal cinsiyet düzeninde öteki olarak adlandırılan queer yaşamlara yaşam alanı tanınmamaktadır. *Yalnızlık* adlı şarkının video klibinin, derin bir cinsellik tarihi ve queer yaşamlarını dikkate alarak hazırlandığı ve queer yaşamların önündeki engellerin bir eleştirisi niteliğinde olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan queer çalışmalar ise bu tür bir yalnızlaşmanın ancak cinsiyetlendirmenin son bulması ile mümkün olacağını önermektedir.

Anahtar Sözcükler: Queer, yabancılaşma, queer kuram, queer yalnızlık, Cem Adrian

**AN ANALYSIS OF THE SONG *YALNIZLIK*
IN TERMS OF QUEER ALIENATION**

Abstract

In this study the queer subjectivities/ characteristics in terms of isolation were discussed. The aim is to study the video clip of Cem Adrian's song *Yalnızlık* to make the problem clear. Queer isolation is a result of either the queer man's desire to experience his queer life in a free way or disguise his queer feelings for the sake of being accepted by the society; because no living space is provided for the queer people who are called the others in a hetero-normative social order. After analyzing the song and its video clip it's reached the conclusion that the video clip has been prepared by bearing in mind a deep history of sexuality and queer lives and also it is a criticism of the impediments to queer freedom. Queer studies propose that this kind of alienation/ isolation can only be eradicated by making an end to sexualization.

Key Words: Queer, alienation, the queer theory, the queer isolation, Cem Adrian

* Ufuk Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Bölümü. msahin@ufuk.edu.tr

1. Giriş

İnsanların toplu halde yaşamaları, her bir bireyde bir topluluğa bağlanma gereksinimini hissettirir; nitekim insan bir topluluk içinde dünyaya gelir. İlk olarak bir aile üyesi olan birey, zamanla aile dışına çıkarak sokakta, okulda, işyerinde, bazı birlikler ve cemiyetler çerçevesinde bir toplulukta bulunarak topluluğun oluşumunda yerini alır. Herhangi bir topluluk içerisinde yerini alamayanlar ise çevresine yabancılaşarak yalnızlaşır.

Evlilik, yeni bir toplumsal kurumun [kolektif bilincin oluşabildiği ilk topluluk olan ailenin] oluşumunda bireylerin etkin rol almasını sağlar. İnsan neslinin devamı hususunda aile ve cinsellik önemli bir etken teşkil eder; bu önem nedeniyle toplumun çekirdeği niteliğindeki aile bir kültürel evrensel** olarak cinsellik boyutunda tarihsel süreç içerisinde sürekli denetlenmiştir. Bu denetim, Foucault (2011: 257)'un deyimleriyle cinselliğin beden ve nüfusun buluşma noktası olmasından kaynaklanmaktadır. Cinselliğin disiplinsiz ve kuraldışı olduğunda ortaya çıkarılabileceği olumsuzlukların söylemi vasıtasıyla bu denetimin sağlanması amaçlanmıştır. Cinselliğin aşırıya kaçılmasının bedensel rahatsızlıkların nedeni olarak gösterilmesi ve bunun yanı sıra saptırılmış ilişkilerin kuşaktan kuşağa aktarılacak bir bozulmaya neden olabileceği iddiası bu olumsuzluklar söylemini şekillendirmiştir. Dolayısıyla, bu denetimin hedefinde olan kesimde cinsel yönelimi farklı olan kişiler de bulunmaktadır.

Immanuel Kant'ın, 1793 yılında yazdığı *Bu Kuram Doğru Olabilir Ama Uygulamada İşe Yaramaz Lafı Üzerine* (=Über Den Gemeinspruch: Das Mag in Der Theorie richtig sein, taugt aber nicht für de praxis) adlı yapıtında geliştirdiği devlet ve özgürlük kuramında bireyin aşırı denetimlerle mutsuzluğa sürüklendiğini belirtmesi cinsellik bağlamında da dikkate alınabilir (Popper; 2011: 181): “[Belli] bir şekilde ... mutlu olmaya beni kimse zorlayamaz, bilakis herkes mutluluğunu kendisine iyi görünen yolda arayabilir... Halka rağmen halkın iyiliğini isteyen bir hükümet... yani babacı bir hükümet (imperium paternale) düşünülebilecek en büyük despotluktur...”. Nitekim benzer bir şekilde, bu durum Robert Merton'un *işlevsel seçenekler* kavramı (Wallace; Wolf, 2012: 90) ile de açıklanabilmektedir. Kavram, mevcut kurumların ve uygulamaların gerekli olduğu ve dolayısıyla iyi olduğu fikrini reddederek işlevsel sonuçlara dikkat çeker; bu doğrultuda işlevsel olarak mutsuzluğa neden olan bir denetimin iyi olmadığı çıkarımı yapılabilmektedir. O halde cinsel yaşama yönelik denetimlerin farklı cinsel yönelime sahip bireyler için birer mutsuzluk kaynağı olduğu açıktır.

Zamanla mutsuzlaştırılan, sessizleştirilen ve nihayetinde yalnızlaştırılan bu farklı cinsel yönelimli kişiler *queer* olarak adlandırılmaktadır. Toplumsal cinsiyet olgusu ve bu olgunun empoze ettiği toplumsal cinsiyet rolleri, bireyleri *kendi* olmaktan alıkoymaktadır. Bu problem ışığında queer kavramının ve kuramının ana

** *Kültürel evrensel* kavramı, yapısal işlevsel yaklaşımla yakından ilgilidir. Kavram, kültürel bir öğenin birçok yerde geçerli olması sonucu bu öğenin oldukça yararlı olduğu fikri üzerine şekillenmiştir. Örneğin, konumuz bağlamında cinsel üreme kontrolü. (Ayrıntı için bkz. Macionis, John (2012). *Sosyoloji*. Pegem Yay. Ankara.)

hatları ile incelenmesi ve daha sonra giderek Türk medyasında görünür ve ifade edilebilir olan queer yaşamların bir örneği olarak Cem Adrian'a ait *Yalnızlık* adlı şarkının sözleri ve video klibinin queer yalnızlık bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada nihai amaç olarak post-modernist yaklaşımların da öngördüğü şekilde bireye birey temelinde değer verilmesi gerekliliği, aksi halde bireysel mutsuzlukların toplumsal mutsuzluklara dönüşebileceği ihtimalinin ortaya konulması belirlenmiştir. Şarkının sözleri ve klibin görsel boyutu ele alınırken, gerek başka görsel malzemelerden gerekse tarihsel analizlerden faydalanılacaktır. Kullanılacak yöntem ise video klipte yer alan temsillerin toplumsal cinsiyet bağlamında eleştirel bir yolla çözümlenmesi ve hegemonik cinsiyetçilik (erkeklik) ile toplumsal cinsiyet rolleri yardımıyla anlamlandırılması yoludur.

2. KAVRAMSAL ANALİZ VE VIDEO KLİP ÖRNEĞİ

Bu bölüm 3 (üç) kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda çalışmada adı geçen temel kavramlar [sorunun anlaşılmasını sağlayacak düzeyde] açıklanmaktadır. Temel kavramlar olarak *yabancılaştırma*, *queer* ve *queer kuram* belirlenmiştir. Yabancılaştırma kavramı, çalışma boyunca birçok açıdan toplumsal yalnızlaşma ile eşanlı olarak ele alınmaktadır. İkinci kısımda çalışmanın merkezinde yer alan Cem Adrian'a ait 2012 yapımı *Yalnızlık* adlı şarkısı sözlerinin genel bir analizine yer verilmiştir. Üçüncü kısım ise aynı şarkının video klibinin her bir karakter temelinde analizini içermektedir.

2.1. Kavramsal Analiz

Yabancılaştırma kavramını ilk kez ortaya atan kişi, Alman idealizminin öncülerinden Hegel'dir. Kavram, varlık olarak bireyin gelişmesi, kendi kendisini bulması, kendisinin bilinç ve özgürlüğüne erişmesi sürecinde deneyimlediği, özüne aykırı düşüştüğü kendi kendisinde olmadığı aşamaya verilen addır ve kaçınılmazdır (Doğan, 2012: 418). Hegel'in yabancılaştırma kavramı ile ilgili düşünceleri birçok düşünürü etkilemiştir ve kavram çeşitli anlamlarda kullanılır hale gelmiştir.

Hegel'den sonra sosyolojik bağlamda kullanılan yabancılaştırma anlamları şöyle sıralanabilir:

- Güçsüzlük: Bireyin bir nevi pasifize edildiği ve kendi geleceğini kendisinin değil, dış etkenlerin, yazgının, şansın ya da kurumların belirlediğini düşünmesi durumudur.
- Anlamsızlık: Bireyin hayal ettiği geleceğe ulaşabilmesinin imkânsız olduğuna inanması durumudur. Düşüncelerin gerçekleştirilemeyeceği inancı bireyi yaşamın anlamsızlığı fikrine götürür.
- Kararsızlık: Toplumca benimsenmiş davranış kurallarının bireyin hedef ve amaçlarını gerçekleştirmede yetersiz olduğu, bu yüzden de bireyin davranış sapmalarına, güvensizliğe yönelmesi durumudur.

▪ Kültürel Yabancılaşma: Toplumdaki yerleşik değerlerden kopma sonucu toplum tarafından yüksek değer atfedilen amaç ve inançların hiçbir anlam ifade etmemesi duygusudur.

▪ Toplumdan Soyutlanma (Tecrit): Toplumun norm ve değerleri ile uyşamama sonucu toplumsal ilişkilerden dışlanma ya da yalnız kalma duygusudur.

▪ Kendine Yabancılaşma: İnsanın çeşitli sebepler ve çeşitli biçimlerde kendi gerçekliğini kavrayamaması durumudur (Doğan, 2012: 443).

Hegel ve sonrasında sosyologların kullandığı yabancılaşma anlamları bağlamında şöyle bir genelleme yapılabilmektedir: Yabancılaşma, bireyin duygu, düşünce ve tutumlar yönünden toplumdan kopmasıdır ya da kendi özünden uzaklaşmasıdır. Bu tür yabancılaşma Max Weber gibi ilk dönem sosyologların düşüncelerinde de bulunmaktadır. Max Weber, homojen bir toplumun yaratılması amacıyla bürokrasinin ortaya koyduğu sayısız kural ve düzenlemelerin insan ruhunu ezdiğini ve bireyi bir mekanizmanın küçük bir çark dişlisine çevirdiğini, bireyi robotlaştırdığını belirtir (Macdonis, 2012: 101). Dolayısıyla birey kendi özünden uzaklaşmaktadır.

Bu durum daha farklı sözcüklerle şöyle ifade edilebilir: Toplumsallaşmamış birey güdüleriyle, doğal haliyle vardır. Bireyin toplum içinde yaşaması, onun topluma uyumunu gerektirir; bu nedenle toplumsallaşması yani toplumun norm ve değerlerini içselleştirmesi zorunlu gözükmektedir. Toplumsallaşmanın yani sosyalizasyonun temelinde bireyi toplum içinde daha mutlu kılabilmek amacı vardır. Ancak kendi öz'ünü bir köşeye bırakarak, toplumun norm ve değerlerini içselleştirmesi bireyi kendinden uzaklaştırmaktadır. Dolayısıyla toplumun norm ve değerlerini tam anlamıyla içselleştirerek toplumsallaşmasını tamamlamış olan bireyler [özlerinde var olan] kendilerine yabancılaşmaktadır; fakat toplumun yerleşik norm ve değerlerin içselleştirilmiş olması nedeniyle bu durum, herhangi bir kaos yaratmaz. Bunun tam tersi durumda olanların [toplumun norm ve değerlerini içselleştirememişlerin] ise içinde yaşadıkları çevreye ve topluma yabancılaştıkları gözlemlenmektedir. Bireyin kendi kişiliği ile içerisinde yaşadığı toplumun norm ve değerleri arasındaki farklılığın varlığı, bireyin yalnızlaşmasını kaçınılmaz kılar; çünkü birey toplum tarafından sıkıştırılmıştır, duyguları bastırılmıştır; amaç homojen bir toplum oluşturabilmek adına tek boyutlu bireyleri var etmektedir.

Queer, sözcük anlamı itibariyle *tuhaf, acayip, eksantrik, iğreti, kötü, keyifsiz, ucube* anlamlarına gelmektedir. Bunun yanı sıra, eşcinsellerin kendilerini ifade ettiği bir sözcük olarak da benimsenmiştir; ancak eşcinsel olmayanların eşcinsellere yönelik kullandıkları hakaret içerikli bir anlamı da içerisinde barındırmaktadır. Toplumsal cinsiyet bağlamında dikkate alındığında, sözcük, *hizadan çıkmış* anlamına gelir. Bu durum şöyle açıklanabilir: hetero-normatif toplumsal cinsiyet düzeninde heteroseksüel ilişkiler *hizada olan* olarak kabul edilir. O halde, hizada olanın (heteroseksüeller) haricinde yer alan eşcinseller (gay, lezbiyen, biseksüel kadın, biseksüel erkek, travesti kadın, travesti erkek, transeksüel kadın, transeksüel erkek) *hizadan çıkmış* olanlardır. Burada söz konusu edilmiş olan ayırım, cinsel kimlikler

yoluyla yapılmıştır. Ancak bir de cinsel yönelimlerin dikkate alınması sonucu yapılan *hizada olma/ hizada çıkma* ayrımı vardır; hizada olduğu varsayılan kişiler arasından da, benimsemiş oldukları cinsel birliktelik amacı ve haz alma tercihleri doğrultusunda bir ayırım yapılabilmektedir. Bu doğrultuda hetero-normatif düzenin öngördüğü üreme amaçlı cinsel birliktelik dışında bir amaç (zevk amaçlı) benimsemiş olanlar ile fetişist ilişkileri yaşayan kişiler de *queer* olarak isimlendirilebilmektedir.

Queer kuram, eleştirel teorinin bir alanı olarak ortaya çıkmıştır ve temel ilgi alanı cinsiyet ve cinselliğin kategorize edilme biçimleridir (Birkalan Gedik, 2011: 346). Queer kuram, farklılıkları kabul eder ve farklı olanların farklılıklarının bilincinde yaşamaları gerektiğini ifade eder. Bu doğrultuda, eleştirel kuramın öncül akımlarından olan Frankfurt Okulu düşünürleri ile ortak noktada buluşur. Bu okulun öncüllerinden olan Herbert Marcuse'un *Tek Boyutlu İnsan* adlı yapıtında tek boyutlu insana karşı çıkmaktadır ve tek boyutlu insanların oluşturduğu homojen toplum bireylerin ölümü anlamına gelmektedir. *Bireylerin ölümü* metaforu ise Michel Foucault'yu akıllara getirmektedir. Bireylerin öznelliklerinin yok edilmesi onların aynı zamanda ölümü ya da bir başka ifade ile yalnızlaştırılması anlamına gelir.

Cinsiyet bağlamında tek boyutlu insanın oluşturulması cinsiyetlendirme ile yapılmaktadır. Cinsiyetlendirme, insanların biyolojik cinsiyetleri bağlamında *erkek* ya da *kadın* olarak atfedilmeleri ve bu iki cinsiyete yönelik toplumsal cinsiyet rollerinin verilmesidir. Cinsiyetlendirilmişliği Foucault şöyle ifade eder: “*Cinsiyetlendirilmiş olmak bir dizi toplumsal düzenlemeye tabi olmaktır, aynı zamanda da bu düzenlemeleri yöneten yasanın hem kişinin cinsiyetinin, toplumsal cinsiyetinin, hazlarının ve arzularının biçimlendirici ilkesi olarak hem de kendini yorumlamanın yorumbilgisel ilkesi olarak yerleşmesidir.*” (Butler, 2010: 171). Ancak queer kuram postmodern ve yapısalcılıksonrası yaklaşımların bir uzantısıdır. Bu yaklaşımların *evrensel olarak geçerli bilgi ya da ahlaki sistem yoktur; sadece bakış açıları vardır* söylemi ile var olmaları queer kuramın, “*cinselliği ve toplumsal cinsiyeti, geleneksel, özcü ve heteronormatif anlamlandırmaların dışında, çok boyutlu ve çok temsilli bir olgu*” olduğu ifadesine ulaştırmaktadır (Arıkan, 2011: 274). Dolayısıyla Erdoğan (2011: 46)'ın da belirttiği gibi birden çok erkekliğin olduğu ve bu yüzden erkeklerin homojen bir grup oluşturamadıkları önermesi kuramın önceliklerinden biri olmuştur.

O halde queer kuramın temel hedefinin, heteroseksüelliğin zorunlu olduğu toplum düzeninde tüm insanların, özellikle heteroseksüel olmayanların kısıtlanan özgürlüğünün önündeki engeli kaldırmak olduğu söylenebilir. Queer kuramcılar, heteroseksüelliğe gerek bir varoluş biçimi gerekse bir seçim olarak saygı duyulması gerektiğini, ancak heteroseksüelliği temel alan hetero-normatif toplumsal cinsiyet düzenini destekleyen normların baskısının queer (öteki - başka türlü seçimlerin ve eğilimlerin) yaşamların özgürlüğünü engellemesinin, bu normlar ile mücadele etme mecburiyetini ortaya koyduğunu ifade eder (Direk, 2012: 73). Nitekim Antik Yunan düşüncesine göre bireyde “*insanın bir kadını veya bir erkeği arzulanabilmesini*

sağlayan, aynı biçimde, doğanın insanın [erkeğin] yüreğine, cinsiyetleri ne olursa olsun güzel olanlar karşısında duyması için yerleştiği iştah” vardır (Foucault, 2012/1: 250). Bu doğal iştah nedeniyle Antik Yunan’da “paidikia” ları tercih eden erkek, kadın peşinde koşanlar nezdinde, kendisiyle ilgili deneyimini de öteki olarak yaşamazdı” (Foucault, 2012/1: 252).

Zamanla farklı cinsel yönelimlere sahip bireylerin Antik Yunan’daki bu özgürlüğü elinden alınmış ve birçok defa denetimlerle, yasaklarla, toplumsal norm ve değerlerin baskısıyla kontrol altında tutulmaya çalışılmıştır. Tarihsel süreç içerisinde birçok yolla yapılan bu baskının günümüzde öncelikle queer kuram çalışmaları ile yok edilmesi amaçlanmaktadır.

2.2 Yalnızlık Adlı Şarkının Sözleri Ekseninde Yabancılaşma/ Yalnızlaşma

İletişim teknolojilerindeki gelişme sonucunda görsel medya, kitleler üzerinde paha biçilemez bir etkiye sahip olmuştur.** Etkinin hızı ve kalıcılığı nedeniyle çeşitli gruplar toplumsal varlıklarını ve sorunlarını medya aracılığıyla ortaya koymaya başlamıştır. Queer yaşamlar da medya aracılığı ile sesini duyurmaya çalışan toplumun bir parçasıdır. Queer yaşamlar özelinde hegemonik erkekliğin hakim olduğu heteroseksist düzendeki 2000’li yılların Amerika’ında *Queer As Folk* isimli yeni bir televizyon dizisi vizyona girmiş ve bu tür yaşamların özgürlük mücadelesinin bir parçası olarak belirmiştir. İlk bölümünde Michael Novothy adlı karakter şöyle bir giriş yaparak queer yaşamın özünü vermeye çalışır:

“Bilmeniz gereken tek şey, her şey seksten ibarettir. Gerçekten de öyle, erkeklerin 28 saniyede bir seks düşündüğünü söylerler. Tabi ki bu heterolar için, gayler için 9 saniye... Süpermarkette ya da kuru temizlemeci de ya da harika bir tişört alırken birden kendinizi seksi bir erkeği gözetlerken bulursunuz. Geçen hafta gördüğünüzden daha seksi.. Aslında bu bizim, sıcacık yatağımızda uyuyor olmak yerine gecenin birinde Babylon***’da olma sebebimizi açıklıyor. Ama kim evde yatağında olmak ister ki? Özellikle yalnız...” (Queer As Folk, 2000).

Dizi filmin bu giriş tiradında vurgusu yapılan seks ve seksi görünmek bağlamında Cem Adrian’ın *Yalnızlık* adlı şarkısı özellikle cinsellik, beden ve çekicilik dikkate alınarak değerlendirilebilir. *Yalnızlık*, 2012 yapımı olan *Siyah Bir Öpücük* adlı albümünün klibi çekilen, ilk şarkısıdır. Şarkının sözleri şöyledir:

“Vurmuyor yüzüne eskisi gibi sanki /Güneşin ısıtmıyor içini /Gelmiyor için-
den uzatmak ellerini /Ellerin tutamıyor bir kalbi /Bir kağıt, bir kalem, bir yanmış,
bir sönmüş, bir bitmiş sigara /Hayatın bu /Sökülmüş, atılmış, kırılmış, dökülmüş

* Pasif ergen oğlan: Eşcinsel ilişkilerde pasif olmak, eril değil dişil bir rol üstlenmek anlamına gelmektedir.

** İletişim teknolojilerindeki gelişimin toplumsal yaşamın her bir parçasını nasıl etkilediği ve dönüştürdüğü konusunda Manuel Casells’in *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür* adlı üç ciltlik yapıtına ayrıca bakılabilir.

*** Dizi filmin geçtiği yerde eşcinsellere özgü bir gece kulübünün adı.

hep paramparça /Yolun sonu bu /Yalnızlık /Saklandığın o küçük delikte buluyor seni /Yalnızlık /Seviştiğin o kalpsiz bedende uyuşturuyor seni /Yalnızlık /Sıkıştığın o küçük evinde vuruyor seni /Yalnızlık öldürüyor seni /Öldürüyor beni /Yalnızlık çağının kalbi kırık çocukları /Yalnızlık o simsiyah ellerinde /Yalandan ninnileriyle büyütüyor bizi”

Şarkının sözleri bağlamında *Queer as Folk*’un giriş tiradında vurgusu yapılan seks, sadece “*Yalnızlık /Seviştiğin o kalpsiz bedende uyuşturuyor seni*” ifadesi ile verilmektedir. Türk kültürünün izleri doğrultusunda tarihsel bir analizle, homoseksüel ilişkilerin büyük dostluklardan zamanla yalnızca bedensel zevke indirgendiği yorumu yapılabilmektedir. Delice (2012: 341), Osmanlı dönemine ait metinlerin analizini yaptığı “*Zen-dostlar Çoğalıp Mahbûblar Azaldı*”: *Osmanlı’da Toplumsal Cinsiyet, Cinsellik ve Tarih Yazımı* adlı çalışmasında bir önceki bölümde söz konusu edilen Antik Yunan’daki ilişkilere benzeyen ilişkilerin Osmanlı’da da varlığından bahseder. Delice’nin bu çalışmasında hali vakti yerinde olan orta yaşta zengin erkeklerin *bıyığı terlememiş, sakalı çıkmamış oğlanlarla* dostluğu konu edilir. Bu dostluk gizli ve aşıkâr ilişkilerin varlığı ile şekillenir. Gizli ilişkilerin cinsel ilişki olarak yorumlanması Delice’nin incelediği Osmanlı yapıtlarından birinin yazarı olan Mustafa Âli’nin *ülfet etmek* fiilini kullanmış olmasından ileri gelmektedir. Ülfet etmek, günümüz Türkçesine *düşüp kalkmak* anlamında çevrilebilmektedir ve yazarın ülfet eden kişileri *namert* olarak nitelendirmesi, bu ülfetin cinsel ilişki boyutunda oluştuğu izlenimini güçlendirmektedir. Delice, bu dostluğun ve ilişkinin saklanması ya da yasaklanması gereken bir hadise olmadığını, belli bir noktaya kadar Osmanlı toplumunda kabul edilmiş ve kamuya mal olmuş bir çeşit tercih olduğunu ifade eder (2012: 342). 16.yy Osmanlı İmparatorluğu’nda resmedilen durum böyle iken, zamanla 19. yy.’a gelindiğinde homo-erotizme bakış açısındaki değişimi ünlü tarihçi Ahmet Cevdet Paşa, *Mar’uzat* isimli yapıtında şöyle yazar: “Zen-dostlar çoğalıp mahbûblar azaldı.” Burada söylenmek istenen, kadın sevenlerin, kadınlara düşkün olanların çoğalmış olduğu ve erkeklerle düşüp kalkanların azaldığıdır (Delice, 2012: 355). Bu durumun gerilemekte olan Osmanlı İmparatorluğu’nun Batı’nın üstünlüğünü kabul etmesi ve Batı ile iletişime geçmesi sonucu Batı’nın homoseksüelliğe bakışından ve bu tür ilişkilere yönelik olumsuz uygulamalarından haberdar olmasının etkili olduğu söylenebilir; nitekim Osmanlı’da gerçekleşen Batı kaynaklı ekonomik, sosyal ve kültürel değişimden cinsiyet ve toplumsal cinsiyet algılarının etkilenmemiş olması imkânsızdır.

16.yy’dan 19.yy’a kadar geçen sürede gerçekleşen cinsel ilişki bağlamındaki bu toplumsal değişimin aşıkârlıktan gizliliğe kaydığı ve gizlilik nedeniyle zamanla erkeğin erkeğe duyduğu aşkın yerini yalnızca cinsel haz alımına bıraktığı şarkının sözlerinde ifade edilmek istenmiştir. Burada verilmek istenen mesajın, duygusallığın yer edemediği cinsel birlikteliklerin yalnızlık hissine neden olduğu fikri olabilmektedir.

Bu çalışmada asıl üzerinde durulan yabancılaşmanın neden olduğu yalnızlaşma ise, “*Yalnızlık /Saklandığın o küçük delikte buluyor seni... Yalnızlık /Sıkıştığın o küçük evinde vuruyor seni /Yalnızlık öldürüyor seni /Öldürüyor beni*”

sözleriyle vurgulanmaktadır. Burada bireyin toplumdan kendini izole ederek mahrem alanına-evine- hapsediği ima edilmekte ve tek boyutlu insan/ toplum yaratma projesinde bireyin ve bireysel farklılıkların yok edilmesi ölüm metaforuyla verilmektedir.

2.3 Karakterler Ekseninde Video Klipte Yabancılaşma/ Yalnızlaşma

Video klipte 4 (dört) kişi rol almıştır. Bunlar: Cem Adrian, bir travesti, mas-türbasyon yapan genç bir erkek ve muhtemelen lezbiyeni canlandıran bir kadın. Bu dört karakter, birer yalnızlık sembolü olarak yer almaktadır. Klipte her ne kadar queer karakter çizen kişi olarak sadece travesti belirgin ise de, her bir karakter queer yaşamların birer parçası olarak yorumlanabilmektedir. *Yalnızlık*, şarkının sözlerinde az önce analiz edildiği gibi duygusal yalnızlık ve aşk yoksunluğu boyutuyla ele alınmıştır; video klipte ise karakterlerin belirmesiyle yalnızlık daha derin bir anlam kazanır. Verilmek istenen anlam ve mesajın sırasıyla tüm karakterlerin analizi sonucu şöyle söylenebilir:

▪ Cem Adrian: Christopher Isherwood'un *A Single Man* (=Yalnız Bir Adam) adlı romanının sinema uyarlamasının ve eski Yunan kültürünün erkek bedeni ile ilgili izlerini, şarkının video klibinde bu karakter üzerinde rahatlıkla gözlemleyebilmekteyiz.

Isherwood'un romanının uyarlandığı filmde edebiyat profesörü olan eşcinsel karakterin on altı yıllık sevgilisinin ölümü sonrasında deneyimlediği duygusallık konu edilir. Filmin, en başında yer alan bir sahne eşcinsel erkeklerin ikili dünyasına ışık tutar. Profesör, sabah uyandığında doğanın ona verdiği özneliği, eşcinsel kimliği ile vardır. Bu öznelik, onun çıplak bedeni ile ifade edilir; bu haliyle kendisi olarak vardır. Ancak kendi deyimiyle "son rötuşları yaptıktan sonra oynamam gereken rolün bir parçası olurum" diyerek takım elbisesini giymesi ve hetero-normatif bir toplumda yepyeni bir kimliğe bürünmesi ve nihayetinde farklı bir kimliğe bürünmesinin onu yalnızlaştırması izlenmektedir (*A Single Man*, 2009). *Yalnızlık* adlı şarkının video klibinde de Cem Adrian, queer kişilerin ikili dünyasını sorunsallaştırır. Cem Adrian klibin neredeyse sonuna dek üzerinde yalnızca pantolonu ile durur; kaslı vücudunun pencereye yansımaları seyrederek. Endişeli ve mutsuz tavrı açıkça belli edilmiştir. Sonunda ise, rötuşlarını yapar ve şık bir takım elbise giyip evinden çıkmaya hazırlanır. Az önceki endişeli ve mutsuz tavrı ise kendine ait olmayan bir rolü üstleneceğinden kaynaklanmaktadır; nitekim üzerine giydiği kıyafetler, toplumun erkeğe attığı norm ve değerleri simgelemektedir. Bu norm ve değerler bir tür hegemonik erkeklik statüsü oluşturmakta ve erkekleri de kendi içinde bir hiyerarşiye yerleştirmektedir. Toplumun norm ve değerlerinin belirlediği bu hiyerarşi

içerisinde queer erkekliklere ve yaşamlarına özgürlük tanınmamaktadır; dolayısıyla onları sahte kimliklerinde yalnızlaştırmaktadır.

Queer özneliğin bir parçası olarak fiziksel görünüş ve çekiciliğe verilen önem mahiyetine (Duncan, 2010: 437) Cem Adrian'ın canlandığı eşcinsel karakter, çıplak bedeni ve giydiği sık kıyafeti ile ayrıca önem kazanmaktadır. Nitekim Antik çağda, oğlan bedeniyle alakalı önemli bir ahlaksal estetik anlayış vardır; bu estetik erkek bedeninin kişisel değeri ve ona duyulan aşkın açımlayıcısıdır (Foucault, 2012/1: 259). Bu çerçeveden bakıldığında eşcinsel erkeklerde beden güzelliğinin ön planda oluşunun eski Yunan bakış açısı ile yakın bir ilgisi vardır.

Günümüzde medyanın da etkisiyle şekillenen erkek bedeni ve yaşamının bazı özellikleri şöyle sıralanabilir (Erdoğan, 2011: 56):

(1) Vücuttaki her bir kası harekete geçirerek bedendeki tüm parçalar arasında denge sağlamak ve *vücutu gelişmiş, sert, başarılı, zengin, tüysüz ve yanık tenli (bronzlaşmış)* erkek olmak.

(2) Modayı takip eden bir erkek olarak birey, fiziksel görünümü için para harcayan, tüketim zevkleri itibarıyla kadınsı ancak heteroseksüel olan ve 25 yaş üstü ile belirsiz bir orta yaş arasında olmalıdır.

Modern erkeğin bu iki özelliği bağlamında Cem Adrian, bakımlı bir erkeği temsil etmektedir; gerek vücut yapısı, gerek giyinirken aşama aşama ilerlemesi ve ayna karşısında bu eylemi gerçekleştirmesi görünümüne önem verdiğini gösterir. Yalnızca kılık kıyafet bağlamında değil, bakımlı erkek olmanın verdiği özellik etkisiyle kaş bakımı ve ayrıca hafif bir makyaj yaptığı da video klipte belirgin bir şekilde yansıtılmaktadır. Heteroseksüel olmak ya da öyle görünmek bedensel yapı ile ilgili bir öğedir; cinselliğin özgür olduğu (bir erkeğin bir oğlanla ayıplanmadan ilişki içerisinde olabildiği) Antik Yunan'da dahi kadınsılık ayıplanan bir durum olmuş ve dışlanma nedeni olarak görülmüştür. Bu yüzden erkeğin bedenini güçlendirerek ıslah etmesi önemlidir. Bu kabul görüş günümüzde de etkisini devam ettirmekte ve erkeğin heteroseksüel olması ya da öyle görünmesini sağlayan güçlü bir bedene sahip olması, ayrıca kadınsılıktan kaçınması önemle üzerinde durulur bir ayrıntıdır (Neoliberalliğin etkisiyle şekillenen erkeklikler bağlamında ayrıca bkz. Özbay [2010]).

Bu çerçevede özetle video klipte karakter olarak Cem Adrian (1) eşcinsel yaşamların ikili dünyasının onları ne şekilde yabancılaştırdığına, yalnızlaştırdığına ışık tutmakta ve (2) onların beden güzelliğinin [belki de tam anlamıyla maskülen görünebilmek amacıyla] ön planda ve hayati önemde olduğu vurgusunu yapmaktadır.

▪ Travesti: Queer özneliği video klipte açıkça belli edilmiş tek karakterdir. Bu karakterin gün ışığında pencereden dışarıya özlemle bakıyor oluşu ancak dışarıya çıkmaması manidardır. Travestiler, toplum tarafından yalnızca geceye hapsedilmiş seks işçiliğinin bir parçası olarak kabul edilirler. Gün ışığında dışarı çıkmaları adeta imkânsız haldedir. 25 Eylül 2009 tarihli internet haberinde bu duruma örnek teşkil edecek bir vaka ilgili haber yorumcusu tarafından şöyle verilmiştir:

“Travestilere, bakkaldan alışveriş yaparken, kaldırımında yürürken, taksi beklerken polis tarafından ceza kesiliyor. Sebebi kabahatler kanununa muhalefet. O kanunun içeriğinde başkalarını rahatsız etmek yazıyor; kesilen cezaysa semtten semte değişiyor... İstanbul emniyeti yakaladığı suçlu ve kestiği ceza başına polislerle puan ve bonus veriyor; yani kadın kılığında sokakta dolaştığı gerekçesiyle ceza kesilen her travesti polise bonus oluyor. Cezanın gerekçe kısmında, bir erkeğin kadın kılığında dolaşması yazılı.” (<http://video.milliyet.com.tr/video-izle/Travestilere-para-cezasi-IotSqhYlf3Zc.html>, Erişim: 08.10.2012)

Emniyet teşkilatının bu uygulamasının yanı sıra toplumsal nefret de travestiler ile transeksüelleri evlerine hapsedmektedir. 11 Temmuz 2011 tarihli haberde Antalya’da yaklaşık on beş kişinin sözlü ve fiziksel saldırısına uğrayan 2 travesti konu edilmiştir. Olay gündüz saatlerinde olmuş ve travestilerin güvenliğini sağlamak için orada bulunan polis memurlarının yanında dahi fiziksel saldırıların devam ettiği ilgili haberde verilmiştir (<http://www.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/131374-polisin-yaninda-linc-girisiminde-tutuklu-yok>, Erişim: 12.10.2012).

Video klipte bu karaktere mekânsal çerçeveden bakıldığında ise yatak odasında oluşu önemlidir. Bu genel kabul görmüş bir düşünce olan travestilerin birer birey değil, sadece seks işçisi olduğu görüşünün tasviridir. Travestilerin hem geceye hem de seks işçiliğine mahkûm edilmesi, sıkıştırılmışlıklarının bir göstergesi olarak video klibe yansıtılmıştır. Klipteki trans karakter, toplumla arasındaki uyumu sağlama konusunda kararsızdır; nihayetinde peruğunu çıkarıp atması, istemeyerek de olsa toplumun istediği kimliğine mecburen bürüneceği anlamında yorumlanabilmektedir. Bu nedenle video klipte kendine yabancılaşmış, sonuç itibariyle yalnızlaşmış bir birey sunulmaktadır.

▪ Mastürbasyon yapan genç erkek: Video klipte bu karakter ile mastürbasyon gibi masum bir cinsel etkinliğe yönelik müdahalenin eleştirildiği dolaylı yoldan anlaşılmaktadır.

Mastürbasyon, kişinin kendi kendine cinsellik yaşaması ve bu şekilde cinsel doyuma ulaşmasının sağlandığı eyleme verilen addır. Başka bir beden yokluğu kişinin cinsel organını temel unsur haline getirmektedir. Foucault (2012/2: 236), erkek cinsel organının bazı kültürlerce erkeklerin yegâne erkeklik simgesi olduğunu

belirtir ve erkek, cinsel organından kadının faydalanmasına izin verip vermemekte özgürdür. Bu şu anlama gelmektedir: bir erkek cinsel organıyla aldığı hazzı istediği şekilde kontrol edebilir ve bunu kadınlar ile değil de erkeklerle ya da kimseyi cinsel ilişkiye dâhil etmeden tek kişilik bir oyunla, hayal gücünü devreye sokarak [mastürbasyon yolu ile] da yapabilir.

Video klipte, bu eylemi genç bir erkeğin yapıyor oluşunun ayrıca bir önemi vardır. Bu önem, mastürbasyonun tarih içindeki seyirinde yatar: cinselliğin, özellikle çocuk cinselliğinin mastürbasyon boyutunda siyasal denetimi. Batı dünyasında 18.yy.'ın başlarında bireyin kendi bedeniyle ilişkisi yasaklanmıştır. Siyasi otoriteler, bu denetimi aileyi de işin içine katarak yaptığı literatüre geçen kayıtlardandır. Foucault'un verdiği bilgiye göre bu konuda tıbbi önlemler alınmış ve cezalandırmalar da uygulanmıştır. Foucault, "*Napoléon'un doktoru mastürbasyon yapan oğlan çocuklarının penisine (muhtemelen kadın cinsel organlarına da) sodyum bikarbonat bileşimi zerk ediyordu. Bunun, sidik torbasının iç dokusunu yaktığını fark ettiğinden penis damarlarını kısırtıyordu*" (2012/2: 55) demektedir. Bu ve buna benzer yasaklar ve uygulamalar her ne kadar günümüzde devam etmese de, siyasi söylemlerin etkisi gözlemlenebilmektedir. Bu karakter ile *mahrem olana* olan etki vurgulanmaktadır; mahremiyet ise en mahrem alan olarak nitelendirilebilecek yer olan banyo ile verilmiştir. Mastürbasyona yönelik uygulanan bu denetimin izlerinden biri olarak ayrıca eylem sonrasında gençlerde yasak nedeniyle beliren suçluluk hissini uyanması da gösterilebilmektedir. Tüm bu söylenenler ışığında genç erkeklerin cinsel arzuları ile içinde yaşadıkları denetimlerle dolu sosyal çevreleri arasında kalmalarının, onları kendilerine ya da çevrelerine yabancılaştırması ve sonucunda yalnızlaştırmasının bir temsilinin video klipte yer aldığı söylenebilir.

Mastürbasyon yapan bu genç ile dolaylı yoldan yapılan cinsel denetim eleştirisinin yanı sıra bu gencin duygusal yönden yalnızlığı da doğrudan dikkat çekmektedir. Video klabin henüz başlarındayken melankolik bir tavır içerisinde saçını kendisinin kesiyor oluşu ergen bir gencin beklentilerine ulaşamaması sonucu deneyimleyebileceği bir durumu anımsatmaktadır. Çalışmanın şarkı sözlerinin analiz edildiği bölümünde aşksız ilişkilere yapılan göndermenin bu karakter aracılığıyla da verildiğini söyleyebiliriz. Cinsel dünyaya henüz yeni adımını atmış olan queer ergen erkeğin aldığı duygusal darbe sonucu mevcut durumdan hoşnutsuzluğu ve var olan durumu değiştirmek istemesi izlenmektedir. Değişim işlemine ise gücünün yettiği bir eylemle, saçını kesmesi ve fiziksel görünümünü değiştirmesi ile başlar. Bu durumun an itibarıyla içinde bulunduğu yalnızlık itkisiyle olduğu düşünülebilir. (Bu karakterin heteroseksüel bir erkeği değil de, eşcinsel bir erkeği temsil ettiği yorumunu performans bağlamında eylemini gerçekleştirirken genellikle heterosek-

süellerin yapmadığı bir eylemle - sol eliyle kaslı bir erkek göğsü olarak kendi göğsünü okşaması ile – verilmeye çalışıldığı çıkarımı yapılabilir.****)

Cem Adrian'ın video klipte kendi rolüyle ön plana çıkardığı erkek bedeni ile ilgili tutumunu, bu karakterde de çizdiği dikkat çeker; nitekim eşcinsel erkeklerin fiziksel görünüşlerine ve çekiciliklerine verdikleri önem birçok çalışmada defalarca ifade edilmiştir.

▪ Kadın karakter: Video klipte diğer karakterler ile verilmeye çalışılan toplumsal cinsiyet rollerinin bireyi mutsuzlaştırması, bu karakter sayesinde eşcinsel bir kadında da anlam bulmaktadır.

Biyolojik olarak tanımlanmış olan *kadın ve erkek*, toplumsal cinsiyet ile birbirinden ayrılmaktadır. Toplumsal cinsiyetin bireylere biçmiş olduğu roller, bireyin bir erkek olarak erkekliğini ya da bir kadın olarak kadınlığını nasıl yaşaması ve ne tür davranışlar içerisinde bulunması gerektiğini belirleyen toplumsal davranış kalıplarından oluşur. Bu davranış kalıpları toplum içinde hazır bulunmakta ve bireyden bu davranışları sosyalizasyon aracılığıyla içselleştirmesi beklenmektedir.

Kadın eşcinselliği her ne kadar pek söz konusu edilmese de, tarih boyunca var olduğu ve heteroseksüel olmayan duyguları Rich'in şu sözlerinden anlaşılmaktadır: “Gerçek şudur ki kadınlar her kültürde, tarih boyunca genellikle şimdiye kadar bunu yapanın ‘bir tek kendileri’ olduğu inancıyla bağımsız, heteroseksüel olmayan, içinde buldukları ortam elverdiği ölçüde kadınlara bağlı kalan bir varoluşu gerçekleştirme görevini üstlenmişlerdir. Ekonomik durumu evliliğe direnmeye müsait kadınların pek az sayıda olmasına karşın, evlenmeyen kadınlar iftiradan alaya, 15., 16. ve 17. yüzyıl Avrupa’sında cadı avları sırasında milyonlarca dulun ve bekar kadının yakılması, işkenceye uğraması dahil kasti kıyımlara varan türlü saldırılarla maruz kalma pahasına bu görevi üstlenmişlerdir.” (Castells, 2008: 333).

Rich'in yukarıdaki tasviri doğrultusunda birçok lezbiyen kendini heteroseksist toplumun olumsuz tavrından koruyabilmek için kendine dayatılan yaşam biçimine mecbur bırakılmaktadır. Bu bağlamda video klipteki bu kadın karakterin bulunduğu mekânın anlamı üzerinde öncelikle durmak gerekir. Geleneksel heteronormatif bir toplumda *kadının yeri evidir* anlayışıyla kadın, öncelikle “ev”e, ancak “ev”den ziyade evin içerisindeki mutfağa hapsedilmiştir. Bu yüzden video klipte mekân olarak mutfakın seçilmesi anlamlıdır. Queer özneliğin temsili olduğunu düşündüğümüz bu karakter, toplumun kendisine sunduğu mekândan hoşnutsuzdur, oraya yabancıdır. Bir kadına yüklenen cinsiyet rolü olarak rutin ev işleri,

**** Söz konusu eylem hakkındaki bilgiye alan çalışmaları esnasında ulaşılmıştır.

queer kimliğe sahip kişilerin kendi kimlikleri ile bağdaştıramadığı görevler olabilmektedir. Nitekim, video klipteki muhtemelen lezbiyeni canlandıran karakter, klip sonunda temizlik yaptığı bezi mutfak taşının üzerine fırlatır; bu sahne bu karakterin ona biçilen toplumsal cinsiyet rolünü reddetmesini resmetmektedir. Heteronormatif toplumun ona verdiği mekân onun için yetersizdir; dolayısıyla mekânların da queer yönü olduğu söylenebilir. Queer mekânlar, heteronormativitenin her bir cinsiyete atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında belirlediği mekânların dışında kalan, sınırların aşıldığı mekânlar olarak tanımlanabilir. Bununla ifade edilmek istenen, toplumsal cinsiyet düzeninin, mekânlarının ve rollerinin bireylerin öznelliklerini hiçe sayan, bireyi sönlükletiren ve onu tek boyutlu hale getirmeye çalışan unsurlar olduğudur.

Klipteki kadın karakterin queer yalnızlığının ifadesi heteronormatif toplum yapısı nedenli yabancılaşmasının dışında, ayrıca eline aldığı kadeh aracılığıyla duygusal yönden yalnızlığı da seyirciye sunulmaktadır. Burada iki ihtimal üzerinde durulabilir. Bunlar: (1) Elindeki kadehi parlattıktan sonra yoğun kırmızı rujlu dudaklarının kadehe yansımaları fark eder ve özlem duyduğu bir kadını öper gibi kendi dudaklarının kadehe yansımaları öper. (2) Herhangi bir queer kişilik sergileyip sergilemediği belli olmaksızın, kadın karakterin elindeki kadehi öpmesi, ayrıldığı, tartıştığı ya da var olmayan ancak hayalini kurduğu sevgilisinin en son kullandığı kadehi öpmesi olarak yorumlanabilmektedir.

Queer yalnızlaşma doğrultusunda yorumlanan Cem Adrian'ın *Yalnızlık* adlı şarkısının sözleri ve video klibinin yorumu, Alain Touraine'nin bireyin mutlu olmasının nasıl sağlanacağı ile ilgili düşüncelerine koşut bir boyut sergilemektedir. Touraine, öncelikle bireyin kendisini tanıyabileceği, gerçekleştirebileceği özerk bir alanın yaratılmasından bahseder. Bu alanın kapalı toplulukçuluk yerine farklılıkların içerisinde hoşgörüyü yaşayabileceği açık bir toplumu gerektirdiğini söyler; çünkü kapalı toplulukçuluklarda akıl dışı uygulamalar vardır ve her bir birey bunlara uymak zorundadır. Bireyin mutlu olmasında öznenin (bireyin öz kişiliğinin) oluşması önemlidir; öznenin oluşması, yani öznelleşme bireyin kendi kişiliğinin farkına varması ve diğerlerini de özne olarak kabul etmesidir. O halde öznenin, norm ve değerlerin akıldışı bir hal aldığı kapalı toplumlarda şekillenmesi mümkün değildir. Touraine, öznenin oluşumunda zevk yoluyla mutluluğa ulaşma çabası olarak görülen cinselliğin önemine de değinir; ancak "*bireyin kendini herhangi bir neden uğruna değil de, kendisi için gerçekleştirmesi gerekliliği*" vurgulanmaktadır. Aksi halde bireyin mutlu olması imkânsızdır. Cem Adrian'ın şarkısındaki klipte de queer öznelliklere sahip eşcinsellerin toplum tarafından kabul görmemesi sonucu kendilerini gerçekleştirememeleri, mutsuzlukları, yabancılaştırılmaları ve yalnızlaştırılmaları anlatılmaktadır.

Foucault'a göre bahsini ettiğimiz bu yalnızlaşma, özgürlükçü cinsel politika modeli doğrultusunda cinsiyetin devrilmesi sonucu cinsel çokluluğun serbest kalmasıyla yok edilebilir (Butler, 2010: 172). Bu serbestlik ise Touraine'nin de işaret ettiği gibi sözde değil, gerçekte açık bir toplum anlayışının varlığı ve içselleştirilmesi ile sağlanabilir.

3. SON SÖZ YERİNE

Bu çalışmada toplumsal cinsiyet rollerinin öteki cinsellikler olarak adlandırılan queer bireyleri yalnızlaştırması bir şarkı sözü ve video klipi aracılığıyla ele alınmıştır. Yalnızlaşma kavramı, yabancılaşma kavramını merkezi bir konuma yerleştirmiştir; yalnızlaşma, yabancılaşmanın nihai bir sonucu olarak ele alınmıştır. Bireylerden uyması beklenen toplumsal normların her zaman başarılı sonuç vermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim, bu normlarla uyum anlamına gelen toplumsallaşma yeteri kadar sağlanmadığı takdirde bireyin, içerisinde yaşadığı çevreye yabancılaşması kaçınılmazdır. Bu çerçevede Cem Adrian'ın *Yalnızlık* adlı şarkısında queer kimlikli bireylerin yabancılaşmaları özellikle şu sözlerle verilmiş ve video klipteki her bir karakterde anlatılmaya çalışılmıştır:

Yalnızlık /Saklandığın o küçük delikte buluyor seni...

Yalnızlık /Sıkıştığın o küçük evinde vuruyor seni

Christopher Isherwood'un televizyona filmine de uyarlanan *Tek Başına Bir Adam* adlı romanı toplumsal normlar aracılığıyla baskı altına alınan cinsel azınlıkların *beklenen davranışları sergilediği* ya da *kendi olabildikleri* ikili dünyalarına işaret etmekteydi; aynı şekilde ele alınan video klipte de bu izlenim edinilmiş olup, queer kimlikli bireylerin günün belli aralıklarında kendilerine ve yine belli aralıklarla içerisinde yaşadıkları topluma yabancılaşmaları gözlemlenmektedir. Gerek Isherwood'un romanında gerekse ele alınan video klipte ifade edilmeye çalışılan bu düşünce, William Shakespeare (1996: 389)'ın *Venedik Taciri*'ndeki ifadesiyle de anlam bulmaktadır:

“Hayat herkesin rolünü oynadığı bir sahnedir ve insanları yorgun kılan hayatın kendisi değil, taşıdığı maskelerdir.” Bu maskeler ise toplum nezdinde kabul edilebilmek için takılır.

Queer kimliklerin de heteroseksist maskelerini takmalarının nedeni toplum tarafından dışlanmamaktır; ancak her şeyin bir bedeli olduğu gibi bu tür dışlanmanın da bedeli vardır: bireyin kendine yabancılaşması, yalnızlaşması.

KAYNAKÇA

- ARIKAN, Arda. (2011). “Erkek Cinselliğinin Bilinmezliği: Bilinmeyen Numaralar Reklamları ve Bilin(e)meyen Erkek(lik)ler”. *Medyada Hegemonik Erkek(lik) ve Temsil*. (Ed.) İlker Erdoğan. Kalkedon Yayınları. İstanbul.
- BİRKALAN GEDİK, Hande. (2011). “Türkiye’de 2000’li Yıllarda Farklılık, Cinsel Kimlikler ve Kimlik Politikalarının Yönetimi. *Cogito*. S.65-66. s.340 – 352.
- BUTLER, Judith. (2010). *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. Metis Yayınları. İstanbul.
- CASTELLS, Manuel. (2008). *Enformasyon Çağı: Ekonomi Toplum ve Kültür-İkinci Cilt: Kimliğin Gücü*. (2. Baskı). Özgün Adı: The Information Age: Economy, Society and Culture-Volume 2: The Power of Identity. (Çev.) Ebru Kılıç. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
- COWEN, Ron - RİPMAN, Daniel - vd. (Yönetmenler). (2000). *Queer As Folk* [televizyon dizisi]. Michael MacLennan, Sheila Hockin, Brad Fraser, Kevin Inch ve Brian McDonough (Yapımcılar). Bölüm: 1. Temple Street Productions.
- DELİCE, Serkan. (2012). “Zen-dostlar Çoğalıp Mahbûblar Azaldı’: Osmanlı’da Toplumsal Cinsiyet, Cinsellik ve Tarihyazımı”. *Cinsellik Muamması: Türkiye’de Queer Kültür ve Muhalefet*. Hazırlayanlar: Cüneyt Çakırlar, Serkan Delice. Metis Yayınları. İstanbul.
- DİREK, Zeynep. (2012). “Queer Kuram ve Cinsiyet Farklılığı”. *Cinsellik Muamması: Türkiye’de Queer Kültür ve Muhalefet*. Hazırlayanlar: Cüneyt Çakırlar, Serkan Delice. Metis Yayınları. İstanbul.
- DOĞAN, İsmail. (2012). *Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar*. Pegem A. Yay. Ankara.
- DUNCAN, Duane. (2010). “Embodying the Gay Self: Body Image, Reflexivity and Embodied Identity”. *Health Sociology Review*. 19 (4). s. 437 – 450.
- ERDOĞAN, İlker. (2011). “Erkek Dergilerinde (Men’s Health-FHM-Esquire Türkiye Örneğinde) Hegemonik Erkek(lik), Beden Politikaları ve Yeni Erkek İmajı”. *Medyada Hegemonik Erkek(lik) ve Temsil*. (Ed.) İlker Erdoğan. Kalkedon Yayınları. İstanbul.
- FORD, Tom. (2009). *A Single Man* [Film]. U.S.
- FOUCAULT, Michel. (2011). *Toplumun Savunmak Gerekir*. (5. Baskı). Özgün Adı: Il Faut Défendre la Soci  t  . (Çev.) Şehsuvar Aktaş. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul.
- FOUCAULT, Michel. (2012/1). *Cinselliğın Tarihi*. Özgün Adı: Histoire de la Sexualit   I-II-III: La Volent   de Savoir – L’usage des plaisirs – Le souci de soi. (Çev.) Hülya Uğur Tanrıöver. Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
- FOUCAULT, Michel. (2012/2). *İktidarın G  z  : Seçme Yazılar 4*. (3. Baskı). Özgün Adı: Dits et   crits. (Çev.) Işık Ergüden. Ayrıntı Yayınları. İstanbul.

- MACIONIS, John J. (2012). *Sosyoloji*. (Çev.Ed.) Vildan Akan. Nobel Yayınları. Ankara.
- Polisin Yanında Linç Girişiminde Tutuklu Yok. (11 Temmuz 2011). <http://www.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/131374-polisin-yaninda-linc-girisiminde-tutuklu-yok> (Erişim: 12.10.2012).
- POPPER, Karl Raimund. (2011). *Hayat Problem Çözmektir: Bilgi, Tarih ve Politika Üzerine*. (4. Baskı). Özgün Adı: Alles Leben ist Problemlösen: Über Erkenntnis, Geschichte und Politik. (Çev.) Ali Nalbant. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul.
- ÖZBAY, Cenk. (2010). “Neoliberalizm ve Erkekliğin Halleri”. *Yeni Sol, Yeni Sağ*, (Der.) Armağan Öztürk. Phoenix Yayınları. İstanbul.
- SHAKESPEARE, William. (1996). *The Merchant of Venice*. The Complete Works of William Shakespeare. Wordsworth Editions. Oxford.
- TOURAINÉ, Alain. (2011). *Eşitliklerimiz ve Farklılıklarımızla Birlikte Yaşayabilecek miyiz?*. (4. Baskı). Özgün Adı: Pourrons-Nous Vivre Ensemble /Egaux et Différents. (Çev) Olcay Kunal. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul.
- Travestilere Para Cezası. (25 Eylül 2009). <http://video.milliyet.com.tr/video-izle/Travestilere-para-cezasi-IotSqhYlf3Zc.html> (Erişim: 08.10.2012)
- WALLACE, Ruth A.- WOLF Alison. (2012). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları: Klasik Geleniğin Genişletilmesi*. Özgün Adı: Contemporary Sociological Theory: Expanding Classical Tradition. (Çev.) Leyla Elburuz, M. Rami Ayas. Doğu Batı Yayınları. Ankara.